

Objavljena knjiga "Pravo na rođenje u učenju Crkve"

Petar Marija Radelj

U izdanju Centra za bioetiku Filozofsko-teološkoga instituta Družbe Isusove u Zagrebu i Nakladničke kuće Tonimir iz Varaždinskih Toplica objavljena je knjiga dr. Stanka Lasića "Pravo na rođenje u učenju Crkve".

Na 704 stranice udžbeničkog formata obrađuje se kršćanski pogled na život prije rođenja, od apostola Pavla do pape Benedikta XVI. Nakon panoramskog pregleda problematike u predgovoru, knjiga vodi čitatelja kroz sustavnu i moralnu teologiju od Poslanice Galaćanima (57. po Kristu) do naputka Dostojanstvo osobe (2008.). Opisuje kako se nadograđivalo učenje Crkve o početku ljudskoga postojanja, to kompleksno pitanje vjere i ćudoređa (i biologije, medicine, prava, ekonomije...), savjesti i demografije, te budućnosti današnjeg čovječanstva.

Rijetka je tema poput ove koju su redom obrađivali toliki umnici čovječanstva, a još je rjeđe da se sve to može naći unutar istih korica.

Cjelovito se donose u hrvatskom prijevodu: Izlaganje Tome Akvinskoga o zapovijedi 'Ne ubij' iz 1273., Izjava o izazvanom pobačaju iz 1974. Zbora za učenje vjere na čelu s Franjom Šeperom, naputak Dar života iz 1985. i odgovori o uklanjanju maternice iz 1993., Vjerodostojno tumačenje o kaznenom poimanju pobačaja iz 1988. i okružnica Ivana Pavla II. Radosna vijest života iz 1995. Ilustrirano sa šest reprodukcija, pet drvoreza, tri bakropisa, 22 crteža, 23 fotografije i 82 grafikona.

Knjigu je za tisak priredio, predgovor i dodatke napisao mr. Petar Marija Radelj.

U dodatku je povijesni mozaik o dubrovačkom Nahodištu (1432.-1927.) kao konkretno svjedočanstvo organizirane kršćanske skrbi koje je trudnicama pružalo besplatno utočište, porođaj i babinje te njegu, odgoj i udomljenje djeci koju roditelji nisu mogli ili htjeli zadržati; prvi cjeloviti prijevod Zakona o zabrani trgovine robljem iz 1416. i Zakona o osnutku i opskrbi Nahodišta za stvorenja koja se nečovječno odbacuju iz 1432. Velikoga i općeg vijeća Dubrovačke Republike.

Statistika poštovanja i kršenja prava na rođenje u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i u još 55 zemalja otkriva zapanjujuće podatke i tendencije.

Tematski popis literature i pregled pravne regulative otvaraju nove mogućnosti istraživanja.

U Pojmovniku se definira teološki, filozofski, medicinski, pravni, demografski i jezikoslovni aparat, primjerice: pravo na rođenje određuje se kao ljudsko pravo da dijete iz majčine utrobe dođe na svijet prirodnim porođajem ili uz liječničku pomoć i nastavi samostalno postojati. Dio je prve generacije ljudskih prava (prava na život). Sustavno se i masovno niječe pripadnicima ljudske vrste koji se označuju kao »neželjena trudnoća«. Ne poštuje se kad god se namjerno i izravno trne život ljudskoga bića između začeca i rođenja. Izravno se krši smanjenjem broja, uništavanjem, zamrzavanjem zanijetaka; tzv. kontraceptivima (a zapravo abortivima) kojima se zanijetak presreće da se ne ugnijezdi ili se usađeni zametak izbacuje iz maternice; svim vrstama feticida i izazvanim pobačajem. Proizlazi iz naravnoga prava, što znači da ga ljudski pravni sustavi nisu ovlaštenu osnivati, dodjeljivati ili uskraćivati, nego su ga dužni priznati, poštovati i štiti. U širem smislu ne poštuje se: kloniranjem, umjetnom oplodnjom jer začetak lišava prirodnoga, majčinskog okruženja i primanja; dijagnostikom prije usađenja koja probire zanijetke kako bi se u maternicu prenijeli samo oni bez mana ili željenoga spola; zamjenskim majčinstvom jer plodu uskraćuje djetinji odnos s roditeljskim izvorima i izaziva i očituje lom između srodstva po genima, po trudnoći (nošenju) i po obvezi odgoja. Njegovo kršenje primjer je razmjera zla.

Rekli su o knjizi:

»Svetom Ocu je pristiglo pismo s darom, knjigom Pravo na rođenje u učenju Crkve, koju ste mu željeli darovati u znak poštovanja i odanosti. Vrhovni Svećenik zahvaljuje na tolikoj ljubaznosti te Vam, zazivajući nebeski zagovor Blažene Djevice Marije nad Vaš rad, od srca udjeljuje apostolski blagoslov.«

prisjednik u Državnom tajništvu Svete Stolice Gabriele Caccia, Vatikan

»Živo se veselim zbog hvalevrijednog pothvata da se na hrvatski prevedu istupi učiteljstva zadnjih papa o temi tolike aktualnosti i težine. Siguran sam da će djelo znatno pridonijeti da se savjesti

brojnih kršćana i tolikih muškaraca i žena dobre volje obasjaju u svjetlu papinskog naučavanja.«

kardinal Franc Rodé, Vatikan

»Na dramatična pitanja svijeta u kojem živimo knjiga daje mjerodavne i smirene odgovore prvenstveno s crkveno-učiteljskoga, kršćanskoga moralnog stajališta, na jasan, pregledan i sustavan način. Sveobuhvatno, od biblijskih do suvremenih dana. S Pojmovnikom od 431 natuknice temeljito i stručno obrađene.

To je veledjelo, logično i smjelo napisano. Pledira da kršćani proživljavaju i svjedoče svoju vjeru u „Gospodina i Životvorca“, da osobno i obiteljski pokazuju da su pripadnici i promicatelji „kulture života“. Temeljno je, dakle, i moralno, naše pitanje: Što mi, kao kršćanska zajednica, možemo i moramo učiniti u tome pogledu? Koja nam je alternativa?

Knjiga je namijenjena odjelima za ginekologiju, za medicinske, pravne i teološke fakultete, za stručne demografe, za župne urede, za roditelje i djecu, za vjernike i nevjernike. Svaki bi je svećenik trebao držati ne na polici, nego na radnom stolu.«

biskup Ratko Perić, Mostar

»S pažnjom i zadovoljstvom sam pročitao knjigu dr. Stanka Lasića. Moje iskrene čestitke na načinu i kvaliteti obrade ove delikatne tematike.«

akademik Niko Zurak, Zagreb

»To nije knjiga koju ćemo uzeti u ruke, pročitati i staviti na policu nego enciklopedija koju se uvijek nanovo može konzultirati. U njoj je mnoštvo tablica, usporedbi i najraznovrsnijih podataka s područja ugroženosti i zaštite čovjekova života na početku njegova bivanja. Knjigu ne će moći zaobići tko god na našem jezičnom području želi kvalitetno govoriti o čovjekovu životu prije rođenja.«

franjevac Stipe Nosić, Dubrovnik

»Knjiga nije samo enciklopedijski priručnik iz kojeg se može naučiti o stajalištu Crkve prema nerođenom životu, nego se čitatelj može i osvježiti, naći cjelovite odgovore i učvrstiti se u obrani moralnih vrijednosti.«

liječnik Siniša Skočibušić, Mostar

»Knjiga je vrlo informativna i poučna. Pisana je čitkim jezikom koji odmara. Sadržaj je doista zanimljiv, dira konkretan život, izaziva savjest, brani život. Zato je treba preporučiti, i kao izvor informacija i kao pomagalo, bračnim parovima, odgojiteljima, katehetama, medijskim radnicima, pravnicima i liječnicima. Ona bi morala ući u školske sustave svih razina kao priručnik za odgoj.«

teolog Tomo Vukšić, Sarajevo

»Knjiga je etički i demografski fundirana i potkrijepljena multiznanstvenim instrumentarijem. Uvjeren sam da će pobuditi široki interes ne samo po svojoj enciklopedijskoj metodi nego i tolerantnošću prema svima koji misle drukčije, nadasve po koncilijantnom stavu prema onim pitanjima gdje znanost staje, a teologija upućuje na Stvoritelja.«

bivši saborski zastupnik Ivan Mustać, Dubrovnik

»Djelo je jedinstven znanstveni pothvat, enciklopedijskog obima, s puno podataka i statistika, raščlambi i vrednovanja. Pristup je dijakroničan i multidisciplinaran: povijesni, filozofski, teološki, pravni, demografski i nacionalni. Obrađuje mnogovrsne vidike temeljnoga prava, onoga na rođenje. Ako je to ljudsko pravo zaniijekano, pogaženo: iluzorno je govoriti o bilo kojem drugom pravu. Pokazuje da je Nahodište nešto sasvim naročito u povijesti Grada. Nadam se da će drugi iznijeti istorodne pothvate u korist poštovanja prava na život i njegova dostojanstva iz povijesti suvremene Hrvatske.«

ravnatelj Centra za bioetiku biskup Valentin Pozaić, Zagreb

»Ovo će djelo još godinama biti nezaobilazno u svakoj raspravi, moralnoj, etičkoj, pravnoj i sociološkoj, o tajni ljudskoga života i rađanja; pravi priručnik, vrijedan da bude pri-ruci kad god je potrebno naći sigurnu i brzu informaciju i odgovor na složena pitanja. Čitajući knjigu osjetio sam ponos što sam kršćanin i što pripadam zajednici ljudi koja se trajno bori za život. Usprkos množini tekstova i raznolikosti vidika ne djeluje kao neuređeno skladište po kojem čitatelj mora tumarati, nego je skladan mozaik u kojem svaki kamenčić ima logično mjesto i prepoznatljivost u cjelovitosti djela.

Na kraju je Pojmovnik – prvi te vrste na hrvatskom jeziku – napravljen u skladu s leksikografskim

pravilima. Prikazi natuknica su stručni i točni, jasno definirani, priopćavaju znanje i pojmove, a ne dojmove.«

dekan Filozofskog fakulteta Družbe Isusove Anto Mišić, Zagreb

»Knjiga je neiscrpni materijal navjestiteljima Evanđelja gdje će naći dostatno dobro prikazanog materijala za sve skupine slušatelja.«

voditelj Obiteljskog centra Jure Bosančić, Zagreb

»Postabortivni sindrom i ova knjiga nalaze se u dinamičkom ekvilibriju; bolje poznavanje njezina sadržaja i prihvaćanje korisnih savjeta koji su u njoj prisutni, dovelo bi do manjeg broja slučajeva, odnosno žrtava poslijepobačajnog sindroma i obratno, nepoznavanje ove problematike lako bi moglo dovesti do povećanja broja žena koje pate.«

psiholog Mijo Nikić, Zagreb

»Ova je knjiga potaknula na razmišljanje, okupljanje i raspravu, a rijetko koja knjiga danas to postigne.«

nakladnik Stjepan Juranić, Varaždinske Toplice

»Nalazimo na tekst većim i manjim slovima da se vođenje i slijeđenje misli ujednači i doziva kroz misli i namisli. Ludizam oko zanijetka protegao se do u nedogled, a uljudba koja se drži pravednom ne pristupa jednako tako problemima. Epizoda dubrovačkog Nahodišta univerzalna je i daje poticaje za skladniji odnos društvene sredine prema rođenju. Temeljito je pretražen statistički uređen sustav životnosti i zamiranja.«

književnik Antun Lučić, Mostar